

Příloha ke sdělení 14499,
6. listopadu 2008

Kritéria a postupy pro přiřazování národních úrovní kvalifikací k EQF

Doporučení EQF vyzývá země k přiřazení svých národních úrovní kvalifikací k EQF do roku 2010. Aby se splnil tento termín a aby se zajistilo, že proces přiřazování je vytvořen způsobem, kterému rozumí a důvěřují zainteresované strany ve všech zapojených zemích, dohodla se poradní skupina EQF na souboru kritérií a postupů, které tento proces budou řídit. Toto sdělení kromě deseti kritérií/postupů odsouhlasených poradní skupinou EQF obsahuje také krátkou vysvětlující část objasňující souvislosti a záměry.

1. Kritéria a postupy přiřazování

Tato kritéria si kladou za cíl zajistit, že zveřejněné informace a dokumentace jsou ověřeny odpovědnými úřady, jsou relevantní, transparentní, mohou být srovnávány a vytvářejí ovzduší důvěry. Tento důraz odráží to, že úspěšnost EQF záleží na schopnosti zemí přiřadit své systémy kvalifikací a úrovně k EQF způsobem, který je prokazatelný, jednoznačný a obhajitelný. To znamená, že informace mohou být posuzovány jako platné či neplatné i těmi, kteří nejsou obeznámeni s kvalifikacemi příslušné země.

Kritéria přiřazování jsou nezbytná, neboť na národní úrovni naznačují všeobecný směr procesu přiřazování. Je nicméně důležité poznamenat, že kritéria musí být potvrzena praxí. To znamená, že dohodnutí se na souboru kritérií přiřazování představuje pouze první krok a že používání kritérií musejí provázet pokyny a systematická výměna zkušeností a příkladů dobré praxe. Národní koordinační centra a ověřovací a pilotní projekty hrají v tomto ohledu důležitou roli.

Kritéria a postupy pro přiřazování národních úrovní kvalifikací k EQF

1. Povinnosti a/nebo pravomoci všech příslušných národních orgánů zapojených do procesu přiřazování, včetně národního koordinačního centra, jsou jasně určeny a zveřejněny kompetentními úřady.
2. Existuje jasné a prokazatelné spojení mezi úrovněmi kvalifikací v národním rámci nebo systému kvalifikací a deskriptory úrovní Evropského rámce kvalifikací.
3. Národní rámec nebo systém kvalifikací a jeho kvalifikace jsou založeny na principu a cíli výsledků učení a jsou spojeny s opatřeními pro validaci výsledků neformálního a informálního učení a tam, kde existují kreditní systémy, taktéž s nimi.
4. Postupy pro začleňování kvalifikací do národního rámce kvalifikací nebo pro popisování místa kvalifikací v národním systému kvalifikací jsou transparentní.
5. Národní systém(y) zajišťování kvality pro vzdělávání a profesní přípravu odkazuje (odkazují) na národní rámec nebo systém kvalifikací a jsou konzistentní s příslušnými evropskými principy a směrnicemi (viz příloha III v doporučení k EQF).
6. Proces přiřazování bude zahrnovat výslovný souhlas příslušných orgánů pro zajišťování kvality.
7. Procesu přiřazování se budou účastnit mezinárodní odborníci.
8. Kompetentní národní orgán nebo orgány budou stvrzovat přiřazování národního rámce nebo systému k EQF. Kompetentní národní orgány, včetně národního koordinačního centra, zveřejní jednu podrobnou zprávu, která bude vysvětlovat a zdůvodňovat způsob přiřazování a bude se zaměřovat na každé kritérium zvlášť.
9. Oficiální platforma EQF bude spravovat veřejný seznam členských států, které potvrdily, že ukončily proces přiřazování, včetně odkazů na ukončené zprávy o přiřazování.
10. Po procesu přiřazování a v souladu s časovým rozvrhem stanoveným v doporučení budou všechny nové kvalifikační osvědčení, diplomy a dokumenty Europassu vydané kompetentními úřady obsahovat jasný odkaz prostřednictvím národních systémů kvalifikací na příslušnou úroveň Evropského rámce kvalifikací.

2. Kritéria a postupy přiřazování: souvislosti a záměry

2.1 Úloha národních rámců kvalifikací v procesu přiřazování

Doporučení k EQF od států nevyžaduje vytvoření národních rámců kvalifikací. Státy mohou v zásadě přiřadit své úrovně kvalifikací k EQF bez formálního ustavení národního rámce. Kritéria a postupy byly sepsány způsobem, který umožňuje státům odkazovat k EQF i bez formálního ustanovení národního rámce kvalifikací (viz kritéria 2, 3 a 4). Je řada důvodů, proč národní rámce kvalifikací budou hrát klíčovou roli v procesu přiřazování, zatímco přístup národním systémům kvalifikací zůstane otevřen.

Zprvce se všechny země ohledně EQF zavázaly k vytvoření národních rámců kvalifikací (NQF/NRK), které by byly kompatibilní s kvalifikačním rámcem EHEA (evropský prostor vysokoškolského vzdělávání) v rámci Boloňského procesu (srovnej komuniké z Bergenu), a proto tyto země budou mít NRK přinejmenším pro tu část vzdělávacího systému, která se věnuje vysokoškolskému vzdělávání. Zadruhé, převážná většina zemí zapojených do spolupráce na EQF v současné době zavádí národní rámce kvalifikací, které zahrnují úplný rozsah kvalifikací. Zatímco několik málo zemí stále ještě o možnosti vyvinout národní rámce kvalifikací uvažuje, ve většině zemí bude přiřazování národních úrovní kvalifikací k EQF probíhat prostřednictvím národních rámců kvalifikací. Zatřetí a především, země, které chtějí vztahovat své úrovně kvalifikací k EQF, musí tyto úrovně jasně vymezit a definovat je pomocí výsledků učení. Zatímco přijetí formálního národního rámce kvalifikací není pro přiřazování k EQF povinné, bude posun k výsledkům učení a jednoznačnému vyjádření kvalifikačních úrovní nutný, což do jisté míry může být vnímáno de facto jako zavádění NRK.

2.2 Požadavek výsledků učení

Přístup z hlediska výsledků učení je pro EQF zásadní a kritérium 3 stanoví, že národní rámec nebo systém kvalifikací a jejich kvalifikace by měly být prokazatelně založeny na výsledcích učení. Některé země namítají, že přístup z hlediska výsledků učení může být zaveden pouze postupně a že je nerealistické očekávat, že všechny země budou schopny dokončit úplný posun k výsledkům učení před počátkem procesu přiřazování. Proto navrhuje, aby kritérium 3 bylo vnímáno jako výrazný podnět pro užívání přístupu z hlediska výsledků učení, ale ne něco, co by bránilo zemím vstoupit do procesu postupného posunu k výsledkům učení.

Požadavek vyvíjet a užívat výsledky učení může být vnímán jako umožnění spojení s mechanismy a systémy, které podporují přenos kvalifikací, zejména se systémy přenosu kreditů a s uznáváním neformálního a informálního učení. Kritérium 3 nicméně podtrhuje, že spojení se systémy kreditů a uznávání není povinné a mělo by odrážet stávající národní nebo evropskou praxi.

2.3 EQF a evropský prostor pro vysokoškolské vzdělávání (EHEA)

Celý soubor referenčních kritérií a postupů byl navržen tak, aby zohledňoval vztah mezi EQF a evropským kvalifikačním rámcem pro vysokoškolské vzdělávání (rámec EHEA, nebo-li „boloňský rámec“). Přestože je založen na odlišných politických iniciativách, překrývá se EQF s boloňským rámcem v cílech a čase. Jelikož jsou úrovně 5-8 EQF zcela kompatibilní s prvním, druhým a třetím cyklem EHEA a protože je také možné do národních rámců v těchto cyklech začlenit jakési „mezi“ kvalifikace, může být boloňský rámec vnímán jako část zastřešujícího EQF. To se musí odrážet na národní

úrovni a následně proto kritéria pro přiřazování k EQF a kritéria pro autocertifikaci v Boloňském procesu¹ musí být kompatibilní.

Referenční kritéria byla vytvořena tak, aby obě iniciativy (rámce) fungovaly společně. Země, která ukončila referenční proces v kontextu EHEA, nemusí tento proces opakovat pro odpovídající úroveň EQF. A také naopak, země, která přiřadila své úrovni kvalifikací k EQF, nemusí opakovat tento proces pro kvalifikační rámec EHEA. Je na každé zemi, aby se rozhodla, jak proces bude probíhat, ale mělo by být v zásadě možné provést jeden ze dvou způsobů a uznat jeho výsledky v rámci druhého. Směřování k jednomu referenčnímu procesu, který by pokryl jak EQF tak EHEA, nejenže zabráni dvojí práci, ale také, a to je velmi důležité, zabráni zmatenosti mezi jednotlivci a zaměstnavateli, kteří jsou hlavními uživateli kvalifikací. Rozvoj zastřešujících národních rámců kvalifikací, které zahrnují celou škálu kvalifikací včetně vysokoškolského vzdělávání, přispěje výrazně k dosažení této integrace.

Je důležité poznamenat, že úrovně 5-8 se mohou týkat i jiných institucí, než těch zahrnutých v rámci EHEA. Deskriptory úrovně EQF prostřednictvím svého zaměření na znalosti, dovednosti a kompetence by měly být použity pro odkazy na odborné kvalifikace na vysoké úrovni udělené mimo kontext EHEA.

2.4 Spojení s národními systémy a orgány pro zajištění kvality

Úspěch procesu přiřazování a vzájemná důvěra, která jím bude vytvářena, jsou spojeny s kritérii 5 a 6, jež se obě týkají zajišťování kvality. Po zemích se nepožaduje dokazovat spojení mezi národními systémy zajištění kvality, národními rámci kvalifikací a zastřešujícími evropskými dohodami v této oblasti (kritérium 5), včetně prohlášení příslušných orgánů pro zajišťování kvality, že souhlasí s dokumentací použitou v procesu přiřazování. Pokud by však taková dohoda neexistovala, vážně by bylo zpochybněno přiřazování.

2.5 Omezení referenčních kritérií a postupů

Uvedená kritéria a postupy povedou země při jejich interakci s evropským meta-rámcem, jeho úrovněmi a deskriptory. Zde nastíněná referenční kritéria se proto netýkají národních politických procesů reformování systémů kvalifikací, jehož příkladem může být vytváření národních rámců kvalifikací nebo zavádění systémů zajištění kvality. Příkladem tohoto rozlišení je kritérium 7 týkající se zapojení mezinárodních odborníků. Tento požadavek se uplatňuje u *referenčního procesu* z důvodu vzájemné důvěry, ale *nevztahuje* se k národním reformám, kde je zapojení mezinárodních odborníků věcí národního rozhodnutí. Výběr mezinárodních odborníků je v kompetenci národních úřadů, které jsou pověřeny referenčním procesem. Obecným pravidlem by se mělo stát, že členové referenčního týmu budou zastupovat různorodé zainteresované strany.

2.6 Potřeba vyjadřovat se jednotně

Kritérium 8 požaduje jednu zevrubnou zprávu, která nastiňuje národní referenční proces. Tato zpráva musí být certifikována příslušným/i národním/i orgánem/orgány. Záměrem tohoto kritéria je zajistit, aby země ve svých rámcích nebo systémech zahrnuly úplný rozsah úrovně (a druhů) kvalifikací, a tím tak zohlednily zastřešující charakter EQF s důrazem na celoživotní učení.

¹ Viz příloha 2 týkající se boloňských kritérií pro autocertifikaci.

**Rámec kvalifikací v evropském prostoru pro vysokoškolské vzdělávání (EHEA):
Kritéria a postupy pro autocertifikaci**

A. Kritéria pro slučitelnost národních rámců s rámcem EHEA

- Národní rámec pro kvalifikace získané vysokoškolským vzděláváním a orgán nebo orgány odpovědné za jeho rozvoj jsou určeny národním ministerstvem odpovědným za vysokoškolské vzdělávání.
- Existuje jasné a prokazatelné spojení mezi kvalifikacemi v národním rámci a deskriptory kvalifikačního cyklu evropského rámce.
- Národní rámec a jeho kvalifikace jsou prokazatelně založeny na výsledcích učení a kvalifikace jsou spojeny s ECTS (evropský systém přenosu kreditů) nebo s kredity kompatibilními s ECTS.
- Postupy zahrnující kvalifikace do národního rámce jsou transparentní.
- Národní systémy zajišťování kvality ve vysokoškolském vzdělávání odkazují na národní rámec kvalifikací a jsou konzistentní s Berlínským komuniké a jakýmkoli následujícím komuniké odsouhlaseným ministry v Boloňském procesu.
- Národní rámec a jakékoli napojení na evropský rámec jsou zmíněny ve všech dodatcích k diplomům.
- Povinnosti domácích stran k národnímu rámci jsou jasně určeny a zveřejněny.

B. Postupy ověřování, zda jsou národní rámce slučitelné s rámcem EHEA, byly stanoveny ve zprávě ministrům v Bergenu takto:

- Příslušný národní orgán (orgány) bude (budou) stvrzovat slučitelnost národního rámce s evropským rámcem.
- Proces autocertifikace bude zahrnovat stanovenou dohodu orgánů zajišťujících kvalitu v dotyčné zemi, které jsou uznány v rámci Boloňského procesu.
- Procesu autocertifikace se budou účastnit mezinárodní odborníci.
- Autocertifikace a ji potvrzující podklady budou zveřejněny, autocertifikace se bude zaměřovat na každé stanovené kritérium zvlášť.
- Síť ENIC (Evropská síť národních informačních středisek pro uznávání akademického vzdělávání a mobilitu ve vysokém školství) a NARIC (Národní informační střediska pro uznávání diplomů a studia) budou udržovat veřejný seznam států, které potvrdily, že dokončily proces autocertifikace.
- Dokončení procesu autocertifikace bude uvedeno na následně vydaných dodatcích k diplomu, čímž bude potvrzeno spojení mezi národním a evropským rámcem.